

El Cioyo.

El misterio del augua

↓ Entrambasauguas

Ás veces, hai paisaxes que se poden converter en tópicos pral viaxeiro que pasa rápido nel coche. Úa Marina de pinales y senras chas ou úa Montaña unde nun quedan máis que toxos y uces, nun son as únicas imaxes que podemos atopar nel occidente asturiano. Tamén hai sitios como El Cioyo.

Sin falta de recorrer quilómetros y quilómetros pral interior, hai sitios non mui lonxe da costa que nos poden sorprender non sólo pola súa guapura senón porque a eso amécenye el feito de tar desviaos das rutas “turísticas” máis típicas.

Pola lladeira dos montes que miran pral lugarín de Brañatruiye, nel interior del conceyo de Castropol (*Castripol*, como ainda dicen os máis veyos), baxa El Río Porcía. É allí un río novo, qu’acaba d’empezar a andar y ainda nun lleva máis augua qu’a que ye dan os ríos de Vilarín y del Arco, os dous nacidos al aveiro da Bobia, el pico máis alto del extremo occidental d’Asturias.

Os dous ríos, xa xuntos, escavan na pena un arresao regueiro chen de saltos d’augua —*mexadeiras*, como yes chaman por aquí— y pozos avessos núa zona conocida como *El Cioyo* ou *El Fioyo*. El nome vénye da pranta aromática (*Foeniculum vulgare*) tan conocida pol sou arrecendor a anís. Antias da desviadeira que sube pra Leirío y L’Arco, coyendo un carreiro dende úas escolas xa abandonadas —os poucos nenos qu’hai baxan a Castropol—, chégase al Cioyo. Primeiro temos qu’atravesar úa carbayeira chiscada d’acebros y uces. É úa zona costeda y mala, máis alxeito pra úas cabras que tein raños os alrededores dende hai muitos centos d’anos. Entre el color morao da gancelleira y as uces imos baxando hasta que damos col río.

El mofo y a terra moura y húmeda, os penedos llabraos pol augua y a solombra dos carbayos que cubren todo el carreiro, danye al lugar úa tranquilidad especial. Nun chegan aquí os ruidos dos coches y nun se sinte máis qu'el río y os páxaros. Se en dalgún sito se ten qu'aparecer úa señora encantada peñándose al pe del augua, éste é el lugar.

A forza del augua foi escavan-do na pedra, camín del valle, un regueiro estreto y retorto entre as penas. En dalgús sitios salta dende un alto; noutros baxa esbarando por llastras como se fora un tobogán; en dalgús amañóu un pozo unde el augua remansa y vai salindo axeito entre os penedos y as folgueiras das veiras.

El primeiro pozo col que nos atopamos, depóis de seguir por un sendeirín que vai subindo y baxando na ourella del río entre as arandeiras, é *El Pozo da Señora*.

El Pozo da Señora amañóu un chorro d'augua qu'escavóu na pedra un canalón que sigue debaixo del augua, nel fondo. É el máis solano y el miyor pra quen quira refrescarse nel augua. Ta malo d'atopar un sito tan guapo como éste. Claro que tamén hai que saber qu'allí dicen que s'afogóu úa muyer hai tempo mentres cuidaba del sou rabaño de cabras. De pozos d'este xeito sempre se cun-tan hestorias aparecidas. Nun é raro con un nome como el que ten. Cómo nun ha vir á memoria a figura das *encantadas* ou *señoras*, protagonistas de tantos contos y llendas del occidente. Haber hai un aire máxico y un pouco inquietante nel Cioyo. Por dalgún motivo nun era el sito unde a xente dos alrededores avezaba a bañarse condo a calor afogaba. Querían miyor outros pozos nel Río de Vilarín antias qu'os misteriosos pozos del Cioyo.

El río sigue baxando pero temos que desviarnos pol carreiro pra chegar al outra pousa nel noso viaxe: *El Pozo del Cioyo*. Hai que volver subir y baxar agarrándose a os árboles qu'apordon-dan nel costedo se queremos ver a mexadeira ou salto d'augua máis espectacular. D'esta volta el sito ta máis zarrao y el río ten que salvar un ribazo d'abondos metros.

Nun é muita el altura pero el ruxido del augua al cayer sintese ben claro en todo el valligato. El augua remansa núa poza abondo máis grande qu'a da Señora unde reflexan as poucas rayolas de sol que pasan entre a rama dos carbayos. El augua tresparente deixa ver un fondo de xógaras chías de mofo pero el sito, máis frío y ave-sedo, chama menos pr'atreverse a chumbar nél. El río vai escapándose manso, monte abaxo, entre umeiros, carbayos y dalgún carna-podo.

El Cioyo xa é conocido por muitos y nun é raro atopar xente pasando allí el domingo en busca d'un pouco de soledá y naturaleza. El matrimonio que vive allí cerca, na Casa del Roso, al pe da

carretera, cúntanos que nel brao é de pasmar el tránsito que s'amaña cos coches que chegan a conocer El Cioyo. Einda nun s'encontran entre as arandeiras das veiras del carreiro bolsas metálicas de patacas nin latas de refresco ferruxentas pero ben sei que nun ha tardar ese momento se nun poñemos todos un pouco da nosa parte pra qu'ún sito virxe y chen de misterio como éste nun se convirta nun vertedeiro cotroso de fin de semana. Se dalgo ten d'encanto El Cioyo é precisamente a súa soledá, el ser úa rincueira pequena y desviada del occidente conocido y unde os humanos einda nun deixamos el rastro da nosa "civilización". Deixemos dormir tranquila á *Señora*.

A mexadeira del Cioyo

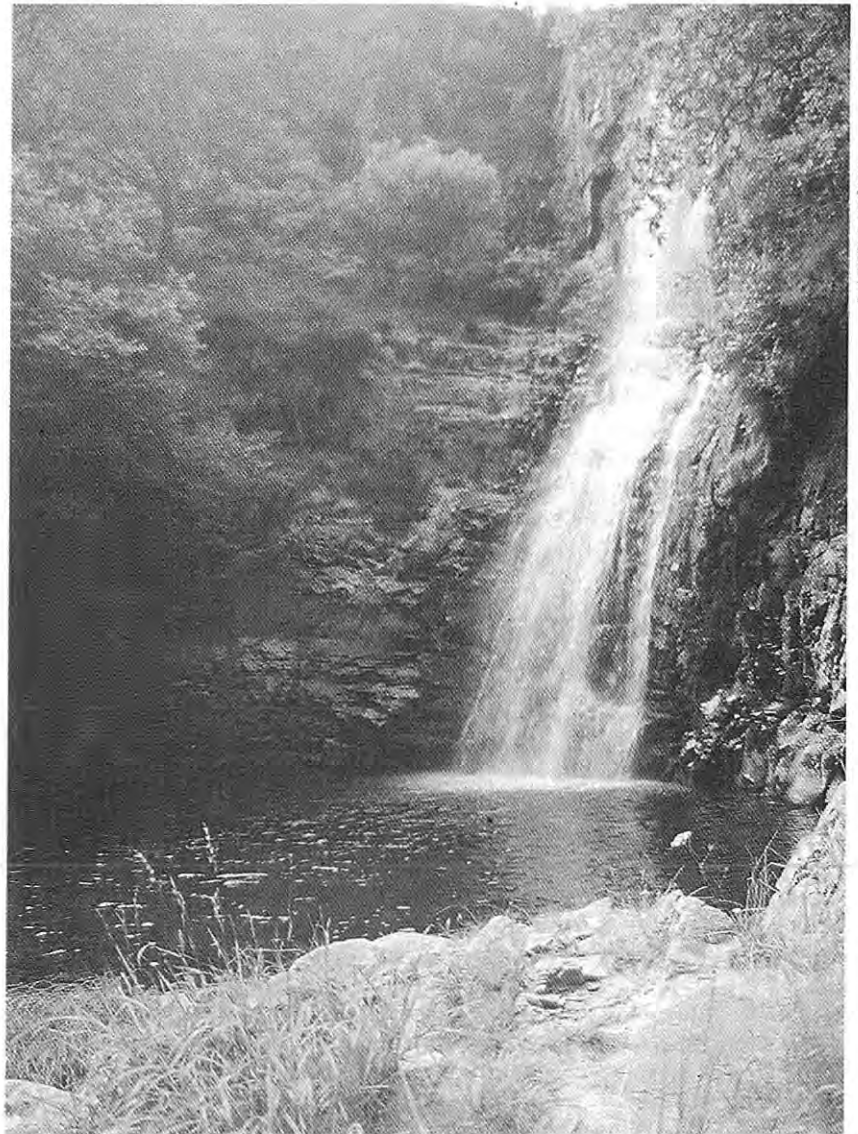

Foto: XABIEL G. MENÉNDEZ

ENTRABRASANGUA

00